

عنوان مقاله:

الهام گیری و تاثیرپذیری دفاع مقدس از نهضت حسینی با محوریت دیدگاه امام خمینی (ره)

نویسنده: محمدعلی جهانیان دانشجوی p.h.d رشته فقه و مبانی حقوق اسلامی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد بابل

استاد راهنما: دکتر محمدعلی خیراللهی هیات علمی رشته فقه و مبانی حقوق اسلامی دانشگاه آزاد

اسلامی واحد بابل

استاد مشاور: دکتر علی فقیهی هیات علمی رشته فقه و مبانی حقوق اسلامی دانشگاه آزاد اسلامی واحد

بابل

چکیده:

انقلاب اسلامی ایران با الهام از قیام عاشورا و رهبری مردی از سلاله فاطمه زهرا (س) بر حکومت های پوشالی طاغوت پیروز شد و هم اکنون سکاندار این قافله عشق به دست مردی از نسل آفتاب به نام آیت الله العظمی سیدعلی خامنه ای است. این مقاله پس طرح سوال که آیا آموزه های دفاع مقدس با جهاد فقهی در اسلام و نهضت حسینی تطابق دارد؟ و با فرضیه دفاع مقدس ملت ایران الگوی کامل از جهاد اسلامی برای سایر ملل اسلامی می باشد پس از بحث پیرامون نهضت حسینی، امام خمینی(ره) و دفاع مقدس نتیجه گیری می نماید راهبرد امام خمینی در ایجاد و استمرار انقلاب اسلامی راهبرد حسینی و الهام گرفته از نهضت حسینی است و پیوند رهبری انقلاب با حکومت جهانی مهدی موعود یک پیوند حسینی است. لذا پیشنهاد می شود با افزایش بصیرت و حفظ شعائر حسینی و با حرکت در خط رهبری و ولایت و با روحیه بسیجی به این مهم همت گماشت و الگوهای دوران دفاع مقدس را به عنوان راهبردهای اساسی مد نظر قرار داد. در این مقاله در خصوص الهام گیری و تاثیرپذیری دفاع مقدس از نهضت حسینی با محوریت دیدگاه امام خمینی (ره) را بررسی نموده در این امر مهم سعی می کنیم این پیوند مبارک را تبیین نماییم

کلمات کلیدی: نهضت حسینی، امام خمینی (ره) - انقلاب اسلامی ایران - حکومت جهانی حضرت مهدی(عج)، دفاع مقدس.

با پیروزی انقلاب اسلامی ایران، در جهان دو قطبی شرق و غرب، جبهه جدیدی بوجود آمد که برای هیچکدام از آنها قابل تصور و قابل تحمل نبود. لذا آنها با همه اختلافاتی که داشتند، در راهبرد براندازی نظام جمهوری اسلامی هم نوا گردیدند. دشمنان با این تصور که نیروها و توان نظامی ایران به دلیل انقلاب اسلامی تحلیل رفته و ایران از نظر اقتصادی و نظامی در بدترین وضعیت قرار دارد با حمایت غرب و شرق و کشورهای منطقه حمله نظامی به ایران را در دستور خود قرار دادند. با تحریک و حمایت حکومت دیکتاتوری عراق، در ۲۶ شهریور ۱۳۵۹ قرار داد الجزیره توسط صدام در پیش‌روی خبرگزاری‌ها پاره گردید و بطور رسمی حاکمیت کامل عراق را بر اروند رود اعلام کرد و متعاقب آن در ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ تهاجم گسترده هوایی، دریایی و زمینی به نظام نوپا و مقدس جمهوری اسلامی آغاز گردید. صدام در حقیقت تأمین‌کننده منافع شرق و غرب بود تا با شکست انقلاب هم منافع غرب را در منطقه بیمه کند و هم به نگرانی شوروی سابق نسبت به الهام گرفتن بخشهای مسلمان نشین از انقلاب اسلامی، پایان دهد. از طرف دیگر صدام نه تنها به دنبال ژاندارم شدن منطقه بود بلکه مجری نقشه‌های شیطانی دشمنان شرق و غرب برای تجزیه کشور مقدس ایران گردید تا جایی که وزیر خارجه عراق از شکل‌گیری پنج ایران کوچک سخن به میان آورد. به لطف خداوند سبحان و توجه حضرت ولی عصر(عج) علیرغم آمادگی کامل دشمن و مجهز بودن به سلاحهای مدرن و حمایت منطقه‌ای و جهانی، رشادت و پایمردی ملت فداکار ایران در قالب ارتش، سپاه و بسیج، ناکامی دشمن را در دستیابی به اهداف پلید خود به دنبال داشت. بعد از عملیات‌های پیروزمندانه رزمندگان اسلام که باعث آزاد سازی مناطق اشغالی شد، صدام شکست حقیقی را پذیرفت و در نهایت به مهره ناکارآمد و تاریخ مصرف گذشته غرب و شرق تبدیل شد و با ذلت و خواری از صحنه جهان محو گردید. دشمنان ما بسیار تلاش کردند که با استفاده از ابزارهای رسانه‌ای خود دفاع پیروزمندانه ما را زیر سؤال ببرند رهبر معظم انقلاب با اشاره به این شبهه بی معنی و بی محتوا، فرمودند: «چه کسی در پیروزی مطلق جمهوری اسلامی در دفاع هشت ساله می‌تواند شک کند؟ امروزه نیز دشمنان ما جبهه دیگری را آغاز نموده‌اند و آن جبهه فرهنگی است «امروز دشمنان به شدت مشغول تهاجم فرهنگی است و این تهاجم کامل با دست عناصری خودی غافل، بی توجه و فاقد بینش صحیح سیاسی انجام می‌گیرد» و همچنین اشاره دارند که ما نباید از این تهاجم جدی غافل باشیم. در واقع دشمن امروز عنصر اصلی پیروزی مردم ما یعنی دین و ایمان آنها را نشانه رفته‌اند. از طرف دیگر دشمنان ما در قالب تحریم و فشارهای بین‌المللی، ترویج اسلام ستیزی، قومیت‌گرایی و وارونه جلوه دادن حقایق و اهداف عالی انقلاب اسلامی با استفاده از ابزارهای رسانه‌ای و حمایت مخالفان، در جنگ حقیقی با نظام مقدس ما هستند. بدیهی است شجره طیبه سپاه و بسیج، و ارتش انقلاب اسلامی را بیمه کرده است و رمز تداوم انقلاب اسلامی از وجود پربرکت این لشکر مخلص خداست. روحیه بسیجی، سپاه و ارتش و توده مردم بود که با تأسی از امام حسین (ع) در هشت سال دفاع مقدس هیمنه مستکبران جهانی را در هم شکستند. امروز نیز

بسیج با آمادگی بالا در عرصه‌های علمی، فرهنگی و یا نظامی با رهبری ولی زمان خود مقام معظم رهبری پیش قراول این حرکت الهی خواهد بود. تا زمانی که مردم پشتیبان ولی فقیه هستند به عنوان لشکر الهی اند که شکست در قاموس آنها معنا ندارد (بیانیه بسیج اساتید استان خوزستان، ۱۳۸۶) در دوران اولیه جنگ همچنان که تهاجم در حال تولد بود، حماسه ای برتر از درون فرهنگ و باورهای ژرف ملتی مؤمن سرچشمه می گرفت. این حماسه که «دفاع مقدس» نام گرفت، روز به روز بالنده تر شد و چونان کوهی استوار در برابر تهاجم دشمن قد علم کرد. همین کافی بود تا دشمن را متقاعد سازد که در محاسباتش دچار اشتباهی بزرگ شده است. (نقی زاده، ۱۳۸۰) به راستی چرا دشمن نتوانست ظهور این حماسه را پیش بینی کند؟ این عوامل ناپیدا از دید دشمن، که موازنه ی قدرت را که در ظاهر به نفع او بود، بر هم زد عوامل فرهنگی و معنوی بود. امام خمینی (ره) در این باره فرموده بودند: «آنها حساب همه چیز را می کردند الا یک حساب و آن حساب، معنویت بود. آنها توجه به این نداشتند که ملت همه با هم علاقه به خدا دارند و علاقه به اسلام» (صحیفه نور، ج ۱۳، ص ۲۷۷).

اهمیت این موضوع وقتی بیشتر نمایان می شود که ببینیم مقام معظم رهبری نیز در فرمایشات گوهربارشان مداوم بر این موضوع تاکید دارند. «می‌بایست این فرهنگ با جدیت تمام در سیاستها و برنامه‌ریزی های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی کشور لحاظ و تثبیت گردد. بر همین اساس، باید با آفت‌ها و ضد ارزش‌های فرهنگ دفاع مقدس که همانا رفاه طلبی و راحت طلبی و دنیاخواهی است، مقابله کرد» برنامه‌ریزی برای تربیت و تحول اخلاقی یک نسل کار بسیار مهمی است (نگاه، ص ۶).

یکی از رسالت‌ها و مسئولیتها در طول تاریخ در همه عصرها و همه تمدن‌ها و کشورها انتقال دادن ارزش های حاکم بر جامعه است حفظ و اعتلاء و انتقال ارزش های اصیل فرهنگی و دینی و باورهای مطلوب اجتماعی رفتارهای متعالی فردی و جمعی مانند نشاط و پویایی، عطفوت، استواری، عزم و تلاش از اساسی ترین رسالت های همگانی است. رسانه های گروهی از جمله رادیو و تلویزیون و مطبوعات و وسایل صوتی و تصویری و اطلاع رسانی نوین می توانند نقش قابل توجهی در تبلیغ و ترویج بسیاری از باورها و ارزش های فرهنگی داشته باشند. هنگامی که فرهنگ شهادت در جامعه رواج یافت، شوق و شغفی در قلوب به وجود می آید که سبب مسابقه و رقابت بر سر کسب این مقام می شود. پیامبرگرامی اسلام (ص) با ترویج فرهنگ جهاد و شهادت توانست با جمع اندک و ناتوان مسلمان اولیه، (به لحاظ مادی) نصرت و یاری خداوند متعال را کسب کرده، بزرگ ترین ضربه ها را بر پیکر شرک زده و سبب تثبیت و گسترش سریع اسلام شود. با گسترش فرهنگ جهاد و شهادت طلبی است که لرزه براندام دشمنان می افتد و آنان را از نفوذ در دژهای اسلام ناامید می کند. پس تنها گسترش و رواج فرهنگ جهاد و شهادت است که استقرار عدل جهانی را به دنبال خواهد داشت و فاصله گرفتن از این فرهنگ یعنی ذلت و ضلالت جوامع و دور ماندن از قافله نور و هدایت.

حماسه بزرگ هشت سال دفاع مقدس باید بعنوان میزانی گرانسنگ در ذهن ملت ایران باقی و از آفت تحریف مصون بماند. تنها در این صورت است که آیندگان و کسانی که دوران پرافتخار دفاع مقدس را درک نکرده اند، می توانند این میراث را در منظر دیدگان خویش قرار دهند و از اندوخته های گران بهای آن سودجویند. بدیهی است ملت ما امروز با داشتن مفاخر و دستاوردهای گران بهای دوران دفاع مقدس در تدوین الگوی فرهنگی، نیازمند مبانی تئوریک متناسب با تحول، از دیگران نیست. در این پژوهش سعی شده است با بررسی تطبیقی پیروزی انقلاب اسلامی و دفاع مقدس با پیروی از نهضت عاشورا و با رهبری امام خمینی بیش از پیش به اهمیت یک دفاع الهی و آرمانی پی ببریم کلیات این حرکت عظیم به شرح ذیل می باشد

۱- دفاع مقدس:

با بروز پدیده انقلاب اسلامی در ایران و فرو پاشی نظام سیاسی حاکم بر منطقه خلیج فارس و تأثیر آن بر خاورمیانه، موج جدیدی از منازعات سیاسی و نظامی در منطقه آغاز شد و به تدریج، دولت های منطقه را به نوعی به این منازعات وارد کرد هر چند شکل ورود دولت ها به منازعات مزبور تا حدی از نظام دو قطبی حاکم بر روابط بین الملل متأثر بود؛ اما استقرار نظام جمهوری اسلامی در ایران؛ توانست عنصر جدیدی را به معادلات سیاسی نظام بین الملل وارد کند که برای قدرت های بزرگ و کشورهای منطقه چندان قابل درک نبود در این راستا دولت عراق در ۲۶ شهریور ۱۳۵۹ با تسلیم یادداشتی رسمی به سفارت جمهوری اسلامی ایران در بغداد، اعلام کرد که اعلامیه الجزایر و عهد نامه های مربوط به مرز مشترک و حسن همجواری و ۳ پروتکل و پیوسته های آن و دیگر موافقت نامه ها و یادداشت های انضمامی به این عهد نامه را یکجا و یک جانبه فسخ کرده است همزمان با ارسال این یادداشت، صدام حسین در نطقی در مجلس ملی عراق، متن قرارداد الجزایر را پاره کرد و الغای این قرارداد را تصمیم شورای فرماندهی انقلاب عراق اعلام نمود. اقدام صدام حسین و اظهار دولت عراق، و فاقد هرگونه وجهت حقوقی و مغایر قوانین بین المللی می باشد در ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ حمله سراسری و رسمی عراق با به کارگیری حداکثر توان نظامی و با عبور از مرزهای بین المللی و تجاوز به خاک ایران، شروع شد. در ساعات پایانی همان روز، کورت والهیم، دبیر کل سازمان ملل متحد، از دو دولت خواست که در حل مسالمت آمیز اختلافات میان دو کشور مساعی جمیله خویش را به کار بندند نقض یک جانبه قرار داد ۱۹۷۵ از سوی عراق در حالی که قرارداد رسماً به تصویب طرفین رسیده و رسمیت آن از جانب طرفین اعلام شده بود عملی بر خلاف تمامی اصول و موازین روابط بین المللی و منشور ملل متحد به شمار می آمد صدام حسین در نطق تلویزیونی روز ۲۷ شهریور ماه ۱۳۵۹ خود اقدام به پاره کردن این قرار داد که او خود امضا کننده آن به شمار می رفت نمود و بدین ترتیب اختلافات دیرینه دو کشور را که از قرون وسطی بین ایران و عثمانی و پس از آن بین ایران و عراق وجود داشت و با قرار داد ۱۹۷۵ آن منازعات و اختلافات فیصله یافته بود، در تعقیب افکار پوسیده و ارتجاعی و تحریک

شده خود مجدداً زنده کرد در واقع این عمل صدام یک نوع عقده گشایی بود که از قبل در تدارک آن بوده است

۲-اهداف حمله عراق به ایران به شرح ذیل می باشد

-حاکمیت مطلق بر اروند رود
- استرداد جزایر سه گانه
- تصرف خوزستان و تجزیه ایران
- سرنگون کردن جمهوری اسلامی ایران

این جنگ از دیدگاه عرفانی و معنوی حضرت امام، برای ملتی که به تازگی از استبداد رژیم شاهنشاهی رهایی یافته بود یک «امتحان الهی» قلمداد شد

«جنگ هم یک مساله ای بود که انسان خیال می کرد بسیار مهم است ، لکن معلوم شد که منافعش بیشتر از ضررهایش بود آن انسجامی که در اثر جنگ بین همه قشر های مردم پیدا شد و آن معنای روحانی که در خود سربازان ارتش و ژاندارمری و سپاه پاسداران به نمایش گذاشته شد و آن روح تعاونی که در همه ملت از زن و مرد در سرتاسر کشور تحقق پیدا کرد ، به دنیا فهماند که این مساله ای که در ایران است با همه مسائل جداست» (صحیفه نور ، ۱۳۶۱ جلد ۱۶ ص ۱۹)

همچنین امام جنگ را برای ملت مقاوم و مبارز ایران ، عامل آگاهی ، حرکت و خروج از سستی می دانست : «وقتی یک جنگ شروع شود ، ملت ما بیدار می شود،بیشتر متحرک می شود»(صحیفه نور ، ۱۳۶۱ ج ۱۳، ص ۱۵۷)

۳- رویکردهایی که تاکنون به دفاع مقدس وجود داشته است

رویکرد اول الهی ارزشی و حماسی است که از بدو انقلاب با محوریت حضرت امام ظهور پیدا کرده است و توانسته است در مقابل شرق و غرب انقلاب را به پیروزی برساند و این رویکرد در پیروزی ایران در جنگ بسیار موثر بوده است و علت نام گذاری جنگ تحت عنوان دفاع مقدس متأثر از این رویکرد می باشد.

رویکرد دوم گرایش تاریخ نگاری و تاریخ نویسی است که در حال حاضر به شکل مکتوبات تاریخی خاطرات تاریخ شفاهی و ... موجود است و در اختیار عموم قرار گرفته است.

رویکرد سوم رویکرد جغرافیایی و ناسیونالیستی است که به صورت منطقه ای و یا سازمانی و خانوادگی انجام گرفته است بر گزارای مراسمات، کنگره شهدا،سالگردها،یادواره شهدا .و... از این رویکرد می باشد.

رویکرد چهارم رویکرد انتقادی یا نقادی است که به دو صورت منفی و تخریب کننده و یا به صورت سازنده و اصلاح گر بروز نموده است متأسفانه نقش منفی آن برتری داشته است.

رویکرد پنجم که خیلی دیر شروع شده است اما با بیان حرف علمی و آکادمیک به جنگ و دفاع مقدس و از زاویه علمی با تئوری خاص خود به جنگ پرداخته است این رویکرد بیانگر این حقیقت است که جنگ مجموعه علوم و معارف را در خود نهفته دارد که توانسته است در همه کشورها اثر گذار باشد و منشأ تحولات عظیمی در کشور باشد متأسفانه جنگ و رزمندگان دفاع مقدس مظلوم واقع شده است همانطوری که امام فرمودند رزمندگان دفاع مقدس اسطوره بودند و از رزمندگان صدر اسلام پیشی گرفته اند و نباید در پیچ و خم زندگی گم شوند و یا اینکه مقام معظم رهبری فرمودند جنگ یک گنج است و باید تلاش کرد از این گنج استفاده کرد در هر حال مدیریت عالی جنگ و علوم نهفته در آن بسیار مظلوم واقع شده است و باید تلاش کرد این علوم کاربردی شده و از طریق آموزش عالی ترویج و توسعه یابد و در اختیار نسلهای بعدی قرار گیرد ما اعتقاد داریم که دفاع مقدس پس از انقلاب در رتبه دوم قرار دارد پس باید به اهمیت این پدیده بومی از دیدگاه علمی و آکادمیک توجه عمیق شود. (برگفته از مقاله سردار شهید حاج احمد سوداگر)

۴- فرهنگ دفاع مقدس:

واقعیت آن است که ما برای ترویج فرهنگ دفاع مقدس نیاز به شناخت چند پارامتر اساسی داریم:

الف- در قلمرو مفهوم فرهنگ دفاع مقدس چه کار انجام داده ایم.

۱) بازخوانی دوباره فرهنگ دفاع مقدس و شناخت اجزای اصلی تشکیل دهنده ی آن

فرهنگ دفاع مقدس یعنی چه؟ آیا پاسخ روشن و بدیهی در این باره وجود دارد؟

می توان اینگونه پاسخ داد ما از فرهنگ دفاع مقدس کسانی است که عصر کنونی دفاع مقدس را بوجود آوردند. اینک اگر این پاسخ را بپذیریم به سراغ آن افراد خواهیم رفت و می کوشیم تا آنها را بشناسیم. از آنجا که شرکت کنندگان در دفاع مقدس به نیروهای نظامی رسمی کشور محدود نمی شدند بلکه مردم با همه ی طبقات اجتماعی خود جزء شرکت کنندگان در عرصه دفاع مقدس بودند ما با گروه‌هایی چون کارمندان ادارات، دانشجویان، استادان، دانش آموزان، معلمان، طلاب، اصناف گوناگون روبرو هستیم.

هر فرهنگ کلانی از ده ها خرده فرهنگ تشکیل می شود بنابراین با توجه به مشارکت ده ها گروه اجتماعی بطور مستقیم یا غیرمستقیم در دفاع مقدس، فرهنگ دفاع مقدس به عنوان یک فرهنگ کلان از ده‌ها خرده فرهنگ شکل گرفته است که در طول دفاع مقدس امکان قرار گرفتن در کنار یکدیگر را یافتند و در هم تأثیر گذاشتند. اینک پرسش اصلی این است که با این در هم تنیدگی و پیچیدگی فوق العاده چگونه می توان به سادگی به ترویج فرهنگ دفاع مقدس پرداخت؟

ممکن است به گونه ای دیگر در باب پرسش پیشین پاسخ داد که :

مراد از فرهنگ دفاع مقدس بینش‌های غالب فرهنگی در میان شرکت کنندگان در جنگ است که اگر آنها شناخته شوند امکان ترویج صحیح این فرهنگ هم فراهم می آید. این بینش‌های فرهنگی در میان انواع

فرهنگ های شریک در جنگ قابل شناخت است و می توان ادعا کرد که غالب شرکت کنندگان در دفاع مقدس را پوشش داد که عبارتند از:

الف) فرهنگ اسلامی ب) فرهنگ ملی ج) ترکیب دو فرهنگ

مراد ما این است که بخشی از افراد شرکت کننده با تأثیرپذیرفتن از فرهنگ اسلامی در دفاع مقدس شرکت کردند و البته بخشی از آن ها با هم با تأثیر پذیرفتن از فرهنگ ملی - گروه اول به عنوان دفاع صرف از اعتقادات دینی و گروه دوم با عنوان دفاع صرف از مرز و بوم ایران اما به نظر می رسد که غالب شرکت کنندگان در دفاع مقدس از فرهنگی ترکیبی برخوردار بودند (اسلامی - ملی) که هم خواهان حفظ عقاید اسلامی و هم مرزهای ایران اسلامی بودند که البته در این گروه غالب هم در بعضی از افراد انگیزه‌ی اسلامی بر فرهنگ ملی تقدم داشت و در بعضی دیگر دیدگاه ملی بر دیدگاه اسلامی مقدم بود.

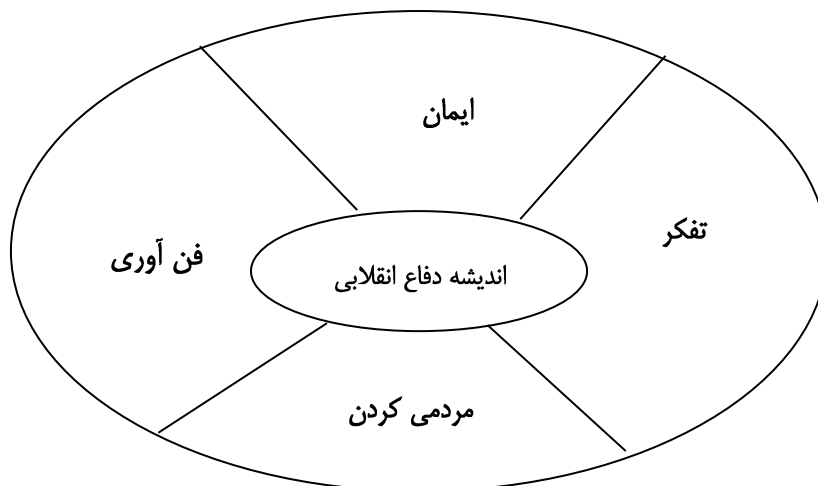
حاصل آن که ترویج فرهنگ دفاع مقدس باید مبتنی بر شناخت فرهنگ اسلامی و فرهنگ ملی در ایران باشد. ابعاد گوناگون این دو فرهنگ هم نیاز به بازشناسی متعدد دارد و متولیان ترویج فرهنگ دفاع مقدس حتماً باید از آشنایی جامعی با این دو فرهنگ برخوردار باشند. در این خصوص باید موارد زیر مد نظر قرار گیرد.

۵- بررسی ارکان ثابت و متغیر فرهنگ دفاع مقدس

- انتقال همه جانبه ی فرهنگ دفاع مقدس
  - توجه به دستاوردهای علمی و دانشگاهی
  - توجه به عنصر زمان و عناصر فرازمانی فرهنگ دفاع مقدس
- از تجارب با ارزش دفاع مقدس دستیابی فرماندهان محترم به راهبردهای تحت عنوان اندیشه دفاعی انقلابی است که پیروزیهای مستمری در دوران دفاع مقدس کسب نمودند..

۶- اندیشه دفاعی، انقلابی

این نظریه بر پایه اندیشه ، ایمان، مردمی کردن دفاع و فن آوری استوار بود. اندیشه دفاعی انقلابی معتقد بود که نتیجه نبرد در عرصه فکر و ایمان یعنی باور، در بستر جامعه مشخص خواهد شد. در این دیدگاه فن آوری یک ابزار مفید برای کسب موفقیت است.

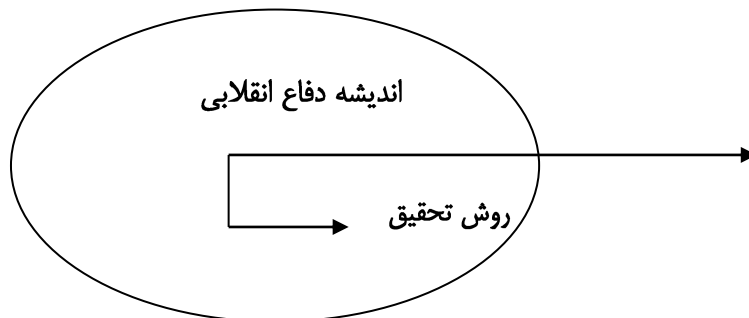

شکل ۱: اصول اندیشه دفاع انقلابی

به همین دلیل «خلاقیت و نوآوری» در کنار برادری و خدا پرستی و تقوی و هردو اینها در کنار مردمی کردن دفاع و استفاده از فناوری، عناصر اصلی نبرد انقلابی را شکل دادند.

در نبردهای کلاسیکی و حتی چریکی که به نقش مردم در دفاع اهمیت می دهند مردمی کردن دفاع رکن اصلی نبرد نیست بلکه استفاده از مردم در حمایت از سازمانها و گروه های رزمی و چریکی مطرح است ولی در اندیشه دفاع انقلابی مردمی کردن دفاع یک رکن اساسی و یک بنیاد و پایه اصلی این اندیشه را شکل می دهد.

اندیشه دفاع انقلابی با محورهای چهارگانه، اندیشه، ایمان، مردمی کردن دفاع و فن آوری و اصول منطقی اش در ساخت دانش دفاع انقلابی ما را توانمند ساخت. در حقیقت اندیشه دفاع انقلابی چارچوب ذهنی را شکل داده بود که مثل یک کارخانه مفاهیم و معانی تجربی را تبدیل به یک دانش سازگار و منسجم می کرد. در کنار آن روش تحقیق توسعه تجربی در حکم روش و فرآیند تولید دانش دفاعی را بر عهده داشت و لذا راه اندیشه دفاع انقلابی نیز در حال حاضر توجه به همان عنصر فرهنگی مهم یعنی شهید و شهادت و ایثارگری است.

شکل ۲: چگونگی تولید دانش دفاع انقلابی

۷- نهضت حسینی

امام حسین (ع) به همراه ۷۲ تن از یاران صدیقش حماسه ای خلق کرد که حتی با یادآوری آن می توان به عظمت این نهضت پی برد و برای حرکتها و مبارزات ظلم ستیزانه بعدی، در طول تاریخ پس از امام (ع) و یارانش الگویی بزرگ گشت.

عاشورا نه یک حادثه بلکه یک فرهنگ است، فرهنگی برخاسته از متن اسلام ناب که نقش حیاتی را در استحکام ریشه ها، رویش شاخه ها و رشد معرفت و برهان آن ایفا کرده است. عاشورا هیچ گاه در محدوده زمان و جغرافیای خاصی محصور نمانده است، بلکه همواره الهام بخش، جنبش ها و قیام های راستین شیعه - پل بسیاری از نهضت های دیگر - در برابر کانون های ظلم و کفر و نفاق بوده است. قیام عاشورا از سال ۶۱ هجری تا امروز همچون چشمه ای جوشان و خروشان از آب زلال و گوارای خود تشنگان معرفت و حقیقت را سیراب کرده، و الهام بخش بسیاری از نهضت های حق علیه باطل بوده است.

واقعه ای که ۱۴۲۱ سال از وقوع آن می گذرد، اما هنوز، هرسال در پاسداشت وقوع آن، نه تنها مسلمانان و شیعیان، بلکه تمامی آزادگان را به سوی خویش جلب می کند. آنچه در اولین نظر و مطالعه در واقعه عاشورا به چشم می خورد و جلب توجه می نماید، انگیزه ماورایی مادی این جنبش عظیم است. حسین بن علی (ع) از سرآغاز قیام خویش و حرکت از مدینه، و حتی قبل از آن، نه تنها به عدم پیروزی مادی خویش آگاه بود؛ بلکه از شهادت خود و اسارت خاندانش اطلاع داشت و بارها، از طریق اخبار غیبی توسط پیامبر اکرم (ص) و حضرت علی (ع) از شهادت خویش با خبر گشته بود و این نکته ای بود که افراد مختلف نیز در موقعیتهای متعدد، با او در میان می گذاشتند؛ اما او همچنان برهدف خویش که انجام وظیفه خطیرالهی و احیای دین و سنت نبوی بود، اصرار می ورزید. از سوی دیگر این انگیزه و نیت خدایی قیام حسین (ع) و اصحابش در لحظه به لحظه این واقعه به چشم می خورد؛ از سبقت گرفتن اصحابش برای شهادت از یکدیگر گرفته تا جان باختن طفل ۶ ماهه امام حسین (ع) در راه حق و تا آخرین لحظات حیات امام حسین (ع) که نه تنها تمام هستی خود را در راه حق، جانانه واگذار نموده است، امام خویشتن را تسلیم حق می داند و زیرلب زمزمه می کند: الهی رضا بقضائک، تسلیم لامرک، لامعبود سواک. ما بر این اعتقاد هستیم که رمز موفقیت و پیروزی در پدیده انقلاب اسلامی و دفاع مقدس پیروی از نهضت عاشورا می باشد

۸- نقش امام خمینی در انقلاب اسلامی و دفاع مقدس

کتاب قطور تاریخ بشریت با همه فراز و فرودهایش دارای سرفصلی انکارناپذیر به نام «تاریخ سازان بزرگ» است در اینکه اندیشه های بلند و مکتبهای فلسفی و سیاسی چگونه پدید آمده و تکامل یافته اند؟ و اینکه عمل تاریخ و فلسفه تاریخ چیست؟ و تابع چه قواعدی است؟ نمی توان نقش بی بدیل شخصیتهایی که اندیشه و رفتارشان فراتر از عصر و نسل خویش در گستره جامعه و سیاست و در عرصه فرهنگ و معارف و روابط بشری عمیقاً اثر نهاده اند را نادیده بگیریم. امام خمینی نیز از زمره شخصیتهای بزرگ جهان می باشد که با دیدگاهها و تفکرات خود توانست دنیا را متحول نماید. از این رو هرگونه تبیین علمی و تحلیل واقع بینانه از پدیده انقلاب اسلامی و ارزیابی و تأثیر و کارکرد آن در جامعه ایران و جامعه جهانی، در نخستین گام منوط به شناخت اصول اندیشه و زوایای رفتار و زندگانی مردی است که این انقلاب را از مبدأ آن در ۱۵ خرداد سال ۱۳۴۲ تا ۲۲ بهمن ۱۳۵۷، به مدت ۱۱ سال از نخستین مراحل تشکیل حکومت گرفته تا تشکیل و تثبیت نظام جمهوری اسلامی، آن را رهبری کرده است. نکته مهم آنکه پدیده انقلاب اسلامی و رهبری امام خمینی همزمان با اوج جنگ سرد دو ابرقدرت جهان که نهایتاً به فروپاشی یکی از دو قطب بزرگ سیاسی منجر شد و در آستانه دگرگونیهای شگرف در جغرافیای سیاسی جهان اتفاق افتاد و از این منظر نیز تحلیل و ویژگیهای اندیشه و رفتار مردی که در این بحبوحه توانست کاملاً مستقل و خارج از نفوذ اقتضانات و الزامات بلوک بندیهای شرق و غرب (سرمایه داری و کمونیسم) طرحی نو درافکند و نظامی دینی را پایه ریزی کند، بسیار حائز اهمیت است.

انقلاب اسلامی به رهبری امام خمینی توانست رژیم دیکتاتور و شدیداً تحت حمایت غرب را که در نقش ژاندارم حافظ منافع آمریکا و اروپا و در جهت منافع سازمان ناتو در خلیج فارس و در جوار مرزهای شوروی سابق ظاهر شده بود را با شیوه های مبارزاتی منبث از فرهنگ اسلامی مردم ایران و کاملاً متفاوت با انقلابها و خیزشهای سیاسی متداول سرنگون کند و مهمتر از آن، اساس نظام سلطنتی فاسد را در هم بیچند و نظامی جمهوری، آن هم با مبانی و ساختاری دینی و اسلامی را برپا سازد.

انقلاب اسلامی موقعیت و جایگاه سیاسی ایران را که در روزگاری نه چندان دور در حد ایالت نیمه مستعمره و تحت سیطره همه جانبه آمریکا قرار داشت تا حد یک قدرت نیرومند فرهنگی و سیاسی که اینک موانع و رفتارها و روابطش سخن روز مجامع بین المللی و دولتمردان جهان است، ارتقاء بخشید. اکنون جمهوری اسلامی از چنان وزنه ای در معادلات سیاسی جهان برخوردار است که در مقابل کوچکترین موضع گیری و تحول داخلی ایران، آمریکا و قدرتهای بزرگ جهان ناگزیر از موضع گیری رسمی می شوند. به گواهی خبرها و گزارشهای روزانه دهها رسانه معتبر جهانی هم اینک بخش وسیعی از تلاشها و نشستهای کاخ سفید و دولتهای اروپایی و آسیایی معطوف به چگونگی رابطه با ایران و نحوه مواجهه با تأثیر انقلاب اسلامی در عرصه جهانی است.

استقرار نظام جمهوری اسلامی در ایران نخست نتیجه عینی و عملی انقلاب اسلامی و آرمانهای امام خمینی است. بنابراین آشنایی با زندگی و مبارزات، افکار و آرمانها، و آثار امام خمینی، در حقیقت نخستین گام برای شناخت ماهیت انقلاب اسلامی و رهبری آن و عامل اصلی بسیاری از تحولات جاری و آتی در عرصه فرهنگ و سیاست جهان اسلام در عصر حاضر و آینده می باشد. امام خمینی را باید معمار تمدنی نوین و اسلامی بنامیم که در حال شکل گیری است. و هم اکنون کلید دار آن مقام عظمای ولایت حضرت آیه الله العظمی خامنه ای است. تحقق وعده های امام خمینی و پیروزی انقلاب اسلامی در ایران حادثه ای داخلی برای تغییر یک رژیم سیاسی نبود، بلکه همانگونه که سران غرب و شرق بیان کرده اند، از دیدگاه آنان زلزله ای ویرانگر برای جهان غرب بود (حیدرزاده، ۱۳۸۷)

۹- الگوگیری از نهضت حسینی

بارزترین نمونه قیام عاشورا، انقلاب اسلامی ایران است که درس ها و الگوهای عاشورا، قوی ترین دستمایه جهاد مردم برضد طاغوت و دفاع رزمندگان در جبهه نبرد هشت ساله به شمار می رود. نبرد و شهادت مظلومانه برای رسوا ساختن ظالم، عمل به تکلیف در شدیدترین حالات تنهایی و بی یابوری، رها نکردن هدف حتی با کمبود نفرات و شهادت یاران، همه و همه از ثمرات الگوگیری از عاشورا است. امام امت، در اسوه بودن عاشورا، برای نهضت پانزده خرداد می فرماید: « ملت عظیم الشان، در سالروز که مصادف با پانزده خرداد ۴۲ بود، با الهام از عاشورا آن قیام کوبنده را به بار آورد. اگر عاشورا و گرمی و شور آن نبود، معلوم نبود چنین قیامی بدون سابقه و سازماندهی واقع می شد. واقعه عظیم عاشورا از ۶۱ هجری تا خرداد ۴۲ تا قیام عالمی بقیه الله اروحا لمقدمه الفداء در هر مقطع انقلاب ساز است. » سزاوار است که نهضت عاشورا از ابعاد مختلف، مورد بازنگری دقیق قرار گیرد و شیوه های مبارزه، خطوط اصلی تبلی، عوامل ماندگاری یک حرکت انقلابی و ثمربخشی آن در طول سالیان متمادی، و درس هایی که برای به حرکت درآوردن ملت های خفته و جمود در آن نهفته است، تبیین گردد و عاشورا به یک « مکتب » و « دانشگاه » تبدیل گردد.

در عاشورای سال ۶۱ هجری قمری سیدالشهداء (ع) که همراه پاکبختگان دین خدا به صحرای کربلا آمده بودند، در آفتاب سوزان ظهر عاشورا با دلی آرام، قبلی مطمئن و روحی بلند در برابر همه سردمداران کفر و مزدورانشان ایستاد و پیام عاشورا را در موارد زیر بیان کردند:

الف) آزادی و آزادگی ب) عرفان با دید حقیقت ج) نماز نیایش د) ایستادگی حق برابر باطل

ه) سجده کردن در برابر حق و حقانیت

۱۰- نقش نهضت حسینی در انقلاب اسلامی

انقلاب اسلامی ایران که پس از انقلاب رسول اکرم نظیری نداشته است با خلوص نیت امام راحل و امدادهای غیبی حضرت حق به پیروزی رسید (شوشتری نسب، ۱۳۸۸) از سوی دیگر مروری بر ادبیات رایج در روند وقوع انقلاب اسلامی، شعارها، سخنرانی ها و بیانیه های انقلابیان و رهبران نهضت، بیانگر این

واقعیت است که از میان عناصر مذهبی، « فرهنگ عاشورا و نهضت امام حسین (ع) ». نقش بسزایی در این زمینه ایفا نموده است. مؤلفه های فرهنگ و تعالیم عاشورا عبارت‌اند از:

۱- فرهنگ شهادت ۲- فرهنگ مبارزه مستمر حق با باطل ۳- فرهنگ طاغوت ستیزی و طاغوت زدایی ۴- اصل پیروی از رضای خدا و مصالح مسلمین ۵- فرهنگ پیشگیری از جرم و فساد قبل از وقوع آن در فرهنگ نظارت عمومی و امر به معروف و نهی از منکر.

این مؤلفه ها در پیدایش و پیروزی انقلاب اسلامی، نقش و تأثیر بسزایی داشته و حفظ و تداوم انقلاب اسلامی نیز در گرو حرکت در این چارچوب می باشد. لذا این نقشها را در چهار بخش اصلی می توان بیان کرد:

الف) نهضت حسینی و ماهیت انقلاب اسلامی و امام خمینی

انقلاب اسلامی ایران پرتوی از عاشورا و انقلاب عظیم الهی آن است. (امام خمینی، ۱۳۷۲، ج ۱۷، ۴۸۲)

فداکاری ها و مجاهدات جوانان برومند کشور اسلامی که پایه گذار خروج از ظلمت به سوی نور و از حقارت به سوی سرافرازی و از اسارت بسوی استقلال بود از نور الهی عاشورا فروغ و از شمس جمال حسینی گرمی یافت ... (امام خمینی، ۱۳۷۲، ج ۱۶، ۲۹۰)

نهضت امام حسین آمده تا اینجا و این نهضت را درست کرده است (نهضت ما) شعاعی است از آن نهضت ما مرهون امام حسین است. (امام خمینی، ۱۳۷۲، ج ۸، ۵۲۸)

ب: نهضت حسینی، امام خمینی و پیروزی انقلاب اسلامی

۱- قیام ۱۵ خرداد - که نقطه عطفی در تاریخ انقلاب شمرده می شود - به دنبال سخنرانی شدیدالحن حضرت امام (ره) در بعد از ظهر عاشورا (۱۳ خرداد ۱۳۴۲) به وقوع پیوست. ایشان در مورد قیام ۱۵ خرداد فرمود: « ملت عظیم الشان در سالروز این قیام که مصادف با ۱۵ خرداد ۴۲ بود، با الهام از عاشورا آن قیام کوبنده را به بار آورد اگر عاشورا و گرمی و شور انفجاری آن نبود، معلوم نبود چنین قیامی بدون سابقه و سازماندهی، واقع شود.»

۲- ۱۷ شهریور نیز یکی از مقاطع مهم انقلاب بود که تحت تأثیر عاشورا و فرهنگ آن شکل گرفت: « ۱۷ شهریور تکرار عاشورا و میدان شهدا تکرار کربلا و شهدای ما تکرار شهدای کربلا و مخالفان ملت ما تکرار یزید و وابستگان او هستند.»

۳- اعلامیه تاریخی امام خمینی (ره) در روز ۲۱ بهمن ۱۳۵۷ مبنی بر شکستن کودتا و حکومت نظامی رژیم - که تصمیم داشتند رهبران اصلی انقلاب را دستگیر کرده و به زعم خویش به انقلاب برای همیشه پایان دهند - عملاً نوعی حماسه عاشورایی محسوب می شد. مردم تحت تأثیر اعلامیه و فرمان حسین زمان خویش، به خیابان ها ریخته و توطئه های رژیم را در هم شکستند. امام راحل (ره) در این زمینه می فرماید:

« اگر قیام حضرت سیدالشهدا (ع) نبود امروز هم ما نمی توانستیم پیروز بشویم . تمام این وحدت کلمه ای که مبدأ پیروزی ما شد ، برای خاطر این مجالس عزاداری مجالس سوگواری و این مجالس تبلیغ و ترویج اسلام شد . « ماهرچه داریم از محرم است ... از شهادت سیدالشهدا است اگر این مجالس وعظ و خطابه و عزاداری و اجتماعات و سوگواری محرم نبود ما پیروز نمی شدیم . همه تحت بیرق امام حسین (ع) قیام کردند (امام خمینی ، ۱۳۷۲ ، ۱۷ ، ۵۸)

اگر این دستجاب سینه زنی و نوحه سرایی نبود ۱۵ خرداد پیش نمی آمد ؛ هیچ قدرتی نمی توانست ۱۵ خرداد را برپا کند مگر قدرت خون سیدالشهدا (امام خمینی ، ۱۳۷۲ ، ج ۱۶ ، ۳۴۶)

این سیر در برخی بیانات امام آنچنان به صراحت نزدیک می شود که جنبه شبیه سازی دارد و این همانی بود که هویت پیدا می کند. به عنوان نمونه: امروز روز انتقام از کفر و نفاق است؛ روز فداکاری است؛ امروز روز عاشورای حسینی است؛ امروز ایران کربلاست؛ حسینیان آماده باشید (امام خمینی ، ۱۳۷۲ ، ج ۲۱ ، ۱۱) این همه مردم خون دادند برای اینکه اسلام تحقق پیدا کند (این راه) دنباله کار سیدالشهداست؛ سیدالشهدا هم خونس را داد برای اینکه اسلام تحقق پیدا کند. (امام خمینی ، ۱۳۷۲ ، ج ۸ ، ۴۲)

هیئات که امت محمد (ص) و سیراب شدگان کوثر عاشورا به مرگ ذلت بارتن در دهند (امام خمینی ، ج ۲۰ ، ۳۱۸) تکلیف ما را سیدالشهدا معلوم کرده است که از شهادت ترسید (امام خمینی ، ج ۱۷ ، ۵۵)

ملت ایران با الهام از حادثه عاشورا آن قیام کوبنده را به وجود آورد (امام خمینی ، ج ۱۶ ، ۲۹۰)
ملت ایران از پرتو هدایت (امام حسین) معرفت به وظیفه و از استفامت او در مقابل باطل ، استواری فرا گرفت. (امام خمینی ، ج ۱۶ ، ۲۴۹)

کیفیت مبارزه را حضرت سیدالشهدا به ملت ما آموخته و با کار خودش به ملت ما تعلیم داده است . (امام خمینی ج ۱۷ ، ۵۶)

تبعیت و پیروی از سیدالشهدا واصحاب ایشان در عشق به شهادت است (امام خمینی ، ج ۱۵ ، ۶)
ما افتخار می کنیم که مانند سیدالشهداء در روز عاشورا کشته شویم و بچه های ما اسیر و اموالمان را غارت کنند ما همانند حسین از همین الان اعلام می کنیم هرکه با ماست به طرف ما بیاید و هرکس با ما نیست به سمت لشکر یزید برود (امام خمینی ، ج ۱ ، ۲۴۰)

ما که تابع حضرت سیدالشهداء هستیم باید ببینیم که انگیزه ایشان از قیام نهی از منکر بود و اینکه هرمنکری باید از بین برود من جمله حکومت جور (امام خمینی ، ج ۲۱ ، ۱)

کربلا چه کرد و درعاشورا چه تأثیری داشت ؟ همه زمین ها باید این طور باشد ؛ همه روز ملت ما باید این معنا را داشته باشد که امروز روز عاشوراست و ما باید در مقابل ظلم بایستیم و همین جا کربلاست و باید نقش کربلا را پیاده کنیم (امام خمینی ، ج ۱۰ ، ۱۲۲)

ج: نهضت حسینی ، امام خمینی و حفظ و تداوم انقلاب اسلامی

در افق ترسیمی حضرت امام راحل حکومت اسلامی در ایران در کنار توجه به رسالت داخلی خود و رشد مادی و معنوی در شهروندان جامعه اسلامی باید براساس مؤلفه های اسلام ناب محمدی به سازماندهی جبهه مستضعفین پردازد(احمدی و همکاران ، ۱۳۸۸) لذا

« فداکاری حضرت سیدالشهدا (ع) است که اسلام را برای زنده داشته است ... باید بدانید که اگر بخواهید نهضت شما محفوظ بماند باید این نهضت ها را حفظ کنید ». اگر قیام سیدالشهدا نبود امروز ما هم نمی توانستیم پیروز شویم. این مجالس عزا و سوگواری سید مظلومان یک وسیله ای فراهم کرد برای ملت که بدون اینکه زحمت برای ملت ما باشد مردم مجتمع اند (امام خمینی ج ۱۷ ، ۵۶)

(مجالس محرم) سازمانی است که بدون اینکه دست واحدی در کار باشد ملت را جمع کند خود به خود مردم را به هم پیوند داده است (امام خمینی ، ج ۶ ، ۳۴۴)

ملت ما انقلابی کرد که به برکت همین مجالس (محرم) بود که همه کشور و مردم را دور هم جمع کرد و همه به یک نقطه نظر کردند . (امام خمینی ، ج ۱۶ ، ۳۴۷)

اگر عاشورا و گرمی شور آن نبود معلوم نبود چنین قیامی بدون سابقه و سازماندهی واقع باشد. (امام خمینی ، ج ۱۶ ، ۲۹۰)

(تجمع و سوگواری برای سیدالشهدا) برای ما نفع دارد . همین جهت روانی آن که قلوب را چگونه به هم متصل می کند . (امام خمینی ، ج ۱۱ ، ۱۰۰)

مجالس عزای حسینی (از جمله) شعائر مذهبی و سیاسی ماست . ذکر مصائب مظلوم و ذکر جنایات ظالم در هر عصری مظلومان را مقابل ظلم قرار می دهد (امام خمینی ، ج ۱۰ ، ۳۱۶۰)

با توجه به چنین کار ویژه هایی است که حماسه حسینی به عنوان ایجاد کننده به هویت وجودی انقلاب اسلامی معرفی می شود ؛ چرا که کار ویژه ها و فواید ناشی از هویت آن همانند مواردی است که حضرت امام در بیانات خود از جمله عبارات فوق به آن اشاره داشته اند . این نگرش آنچنان در منظر امام مقطعی نیست یافته که ایشان با قاطعیت اعلام می دارند : عاشورا را زنده نگه دارید که با زنده نگه داشتن عاشورا کشور شما آسیبی نخواهد دید (امام خمینی ، ج ۱۵ ، ۳۳۳)

باید بدانید که اگر بخواهید نهضت شما محفوظ بماند باید این سنت ها (مجالس عزاداری سیدالشهدا) را حفظ کنید. این خون سیدالشهداء است که خون همه ملت های اسلامی را به جوش می آورد و این دستچاب عزیز عاشوراست که مردم را برای حفظ اسلام و مقاصد آن مهیا می کند. (امام خمینی ، ج ۱۵ ، ۳۳۱)

ما (بعد از انقلاب) به این اجتماع عاشورا و مجالس روضه بیشتر از سابق نیازمندیم . زنده نگه داشتنه عاشورا یک مسئله بسیار مهم عبادی و سیاسی است و در پیشبرد انقلاب اثری بسزا دارد (امام خمینی ، ج ۱۳ ، ۳۲۷)

یکی از رمزهای بزرگی که بالاترین رمز است قضیه سیدالشهدا است؛ اگر ما بخواهیم مملکتمان یک مملکت مستقل و آزاد باشد باید این رمز را حفظ کنیم (امام خمینی، ج ۱۱، ۹۷).

در این فراز حضرت امام با اشاره به دو شعار و هدف مهم انقلاب اسلامی یعنی استقلال و آزادی، حفظ این دو دستاورد انقلاب را منوط به حفظ هویت عاشورایی می‌دانند. هویتی که از آن به «رمز» تعبیر نموده‌اند و این عبارت از دقیق‌ترین مصادیق محسوب نمودن عاشورا به عنوان محتوای تداوم انقلاب اسلامی به شمار می‌آید. از این جمله‌اند تعبیری مانند: اگر سیدالشهدا نبود این نهضت را هم پیش نمی‌برد. همین گریه‌ها (و عزاداری‌ها) این مکتب را تا الان نگه داشته و همین هاست که ما را زنده نگه داشته و این نهضت را پیش برده است. (امام خمینی، ج ۸، ۵۲۷).

باید بدانید که اگر بخواهید نهضت شما محفوظ بماند باید این سنت‌ها را حفظ کنید (امام خمینی، ج ۱۵، ۳۳۱)

(این کشور ما که قیام کرد از همان اول به دنیا اعلام کرد که ما نه تحت حمایت آمریکا و نه تحت حمایت شوروی و نه تحت حمایت هیچ قدرتی نیستیم. ما تحت عنایات تبارک و تعالی و پرچم توحید هستیم که همان پرچم امام حسین (ع) است ... ما همان طوری که سیدالشهدا در مقابل آن همه جمعیت و آن همه اسلحه ای که آنها داشتند قیام کرد تا شهید شد ما هم برای شهادت حاضریم. (امام خمینی، ج ۱۷، ۵۹) در این عبارت به یکی از فرآیندهای تداوم انقلاب اسلامی که شهادت طلبی است اشاره شده است. فرآیندی که از جمله شاخص‌ترین مصادیق برگرفته از نهضت عاشوراست. محرم و صفر است که اسلام را زنده نگه داشته است. (امام خمینی، ج ۱۵، ۳۳۱)

این محرم را زنده نگه دارید ما هرچه داریم از این محرم است و از این مجالس (سیدالشهداست) امام خمینی، ج ۱۷، ۵۸)

به جز قدرت سیدالشهدا هیچ قدرتی نمی‌تواند این ملتی را که از همه جانب به او هجوم شده است و توطئه‌هایی را که از جانب همه قدرت‌های بزرگ برای او چیده‌اند خنثی کند؛ الا همین مجالس عزای سیدالشهدا، (امام خمینی، ج ۱۶، ۳۴۶)

د: نهضت حسینی، امام خمینی و فرهنگ انتظار

عنصر بیدار سازی و آگاهی بخشی که یکی از مهمترین عناصر رسالت انبیاء الهی و معصومین با هدف سعادت دنیوی و اخروی انسانها بوده و در سیره عملی امام خمینی همواره وجود داشت. بستر ساز شکل گیری کانون امام و حرکت محرومین و مستضعفین و مسلمانان بوده است (مرادی، ۱۳۸۸) انقلاب اسلامی نیز به مثابه یک حرکت معنادار جمعی هویت نهایی خود را در فضای مفهوم کلی انتظار مهدوی سامان بخشیده و اخذ نموده و در حقیقت مقوله انتظار حضرت صاحب الزمان منبع نهایی و صورت بندی هویت نهایی انقلاب اسلامی قرار گرفته است.

الف) کشور بقیه الله الاعظم (امام خمینی، ج ۱۶، ۲۰۰)

ب) کشور حضرت مهدی (امام خمینی، ج ۱۵، ۴۲۰)

ج) کشور ولی الله الاعظم (امام خمینی، ج ۱۵، ۳۸۷)

د) کشور صاحب الزمان (امام خمینی، ج ۱۹، ۱۴۵)

این ملت برای خدا قیام کرده است و به پیش می رود تا اینکه جمهوری اسلامی متصل بشود به زمان ظهور حضرت ولی عصر. (امام خمینی، ج ۱۶، ۲۳۰)

امیدوارم که این جمهوری اسلامی برسد به مقامی که خودش را برساند به زمان ظهور امام زمان عج(ع)

امام خمینی، ج ۱۶، ۱۷۴)

من امیدوارم که این نهضت متصل بشود به نهضت بزرگ امام زمان عج(امام خمینی، ج ۱۲، ۴۸۸)

راه طولانی است؛ قوی باشید؛ قدرتمند باشید و اراده شما قوی باشد. ان شاءالله که این زمان متصل بشود به زمان ظهور مهدی (عج) (امام خمینی، ج ۹، ۳۲)

امیدوارم که این نهضت و این انقلاب منتهی بشود به ظهور امام عصر(ع) (امام خمینی، ج ۱۳، ۱۱۹)

ان شاءالله که با عمل به قانون اساسی آرمانهای اسلامی برآورده شود و تا ظهور حضرت بقیه الله باقی و مورد عمل باشد. (امام خمینی، ج ۱۱، ۱۰۳)

ان شاءالله این کشور تا ظهور موعود به استقلال خودش ادامه بدهد. (امام خمینی، ج ۱۴، ۳۰۹)

امید است که این انقلاب جرعه و بارقه ای الهی باشد و به طلوع فجر انقلاب مبارک حضرت بقیه الله منتهی شود. (امام خمینی، ج ۱۵، ۶۲)

ان شاءالله این ملت بتواند این کشور را به طور شایسته تحویل امام عصر بدهد (امام خمینی ج ۱۶، ۳۲۳) تا بتوانیم این امانت الهی را به سرمنزل مقصود برسانیم و به صاحب امانت حضرت مهدی (عج) بدهیم (امام خمینی، ج ۱۸، ۴۷۵۲)

انقلاب اسلامی با تاییدهای خداوند متعال در سطح جهان در حال گسترش و ان شاءالله با بسط آن قدرت های شیطانی به انزوا کشیده خواهند شد و حکومت مستضعفان برپا و زمینه برای حکومت جهانی مهدی آخرالزمان مهیا خواهد شد. (امام خمینی، ج ۱۵، ۳۴۹)

ان شاءالله این انقلاب مقدمه ای برای ظهور. (امام خمینی، ج ۱۵، ۳۶۲)

نتیجه گیری :

با نگاهی به نهضت حسینی و انقلاب اسلامی ایران و دوران هشت ساله دفاع مقدس رهبری الهام گرفته از مکتب امام حسین (ع) توسط امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری می توان نتایج زیر را استخراج کرد :

الف) راهبرد امام خمینی در ایجاد و استمرار انقلاب اسلامی راهبرد حسینی بود و همین راهبرد است که ما را به انقلاب جهانی امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف متصل می کند.

ب) پیوند رهبری حسینی و انقلابی جهانی

ج) نهضت حسینی مهمترین چالش استکبار است

د) اندیشه حسینی در تعارض با هرگونه سلطه پذیری می باشد

ه) تولید حماسه از پیوند شور و شعور عاشورایی است

و) نهضت عاشورا راهبرد ایجاد و استمرار انقلاب اسلامی می باشد

ز) انقلاب اسلامی چکیده نهضت عاشورا است

ق) کاری که در زمان امام حسین انجام گرفت ، نسخه کوچکش هم در زمان امام ما انجام گرفت منتها آن جا نتیجه شهادت شد و این جا حکومت . هدف امام بزرگوار ما با هدف امام حسین یکی بود (مجموعه فرمایشات مقام معظم رهبری ۱۳۸۹)

پیشنهادهای :

با توجه به مطالب بیان شده به مسئولین پیشنهاد می شود که برای ترویج فرهنگ دفاع مقدس به امور زیر اهتمام ورزند .

- ۱- بررسی و تبیین سیره ائمه معصومین و حضرت امام خمینی و مقام معظم رهبری بعنوان الگوهای با هویت و قابل قبول در سطح جامعه و دانشگاه ها
- ۲- ایجاد حوزه تبادل فرهنگی با حفظ هویت دینی و ملی و اثبات قابلیت و توانمندی فرهنگ غنی اسلام و فرهنگ شهادت و نفوذ روشی کارآمد در فرآیند توسعه و تجدد علمی.
- ۳- تعیین استراتژی دفاع فرهنگی با بهره گیری اصولی از ارزش هاش هشت سال دفاع مقدس و اخلاق و رفتار رزمندگان به عنوان برگزیده های نو و بازبینی شده در حوزه دستاوردهای فرهنگی انقلاب اسلامی.
- ۴- تحقیق ، تبلیغ ، تألیف و حفظ انگیزه معنوی در ساختار فرهنگ عمومی جامعه به عنوان قوی ترین سمبل دین و دین باوری در اندیشه حضرت امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری و فرهنگ دفاع مقدس.
- ۵- دیدار دسته جمعی با خانواده های شهدا و توسعه فرهنگ دیدار با این خانواده های گرامی بعنوان یادگاران دفاع مقدس.
- ۶- فهم صحیح و درک درست و جامعی از مفاهیم ارزشی داشته و به دور از افراط و تفریط ، مفاهیم ارزشی دفاع مقدس را به نسل جوان معرفی نمایند .

- ۷- سهل گیری و آسان گیری در انتقال مفاهیم ارزشی و عدم تحمیل تکالیف خارج از وسع و توان، به ویژه در مراحل اولیه که نیاز به جاذبه های ویژه است .
- ۸- تقویت انگیزه های معنوی
- ۹- معرفی الگوهای عینی و رفتاری دوران دفاع مقدس در جامعه کنونی
- ۱۰- پاسداری از هویت اصیل جامعه در مواجهه با فرهنگ بیگانه: اقوام و مللی که از وحدت و انسجام فرهنگی قوی برخوردارند؛ کمتر در معرض تغییر و تحریف قرار می گیرند .
- ۱۱- نظام آموزشی کیفی و کارآمد مبتنی بر فرهنگ دفاع مقدس
- ۱۲- آزاد اندیشی دینی : پرهیز از اجبار و اکراه (مظفر ، ۱۳۸۳ ، ص ۳۴)
- ۱۳- مسؤولان و دولت مردان باورشان شود که مدیون خون شهدا ، ایثارگری های رزمندگان و جانبازان و اسراء هستند.

منابع :

قرآن مجید

نهج البلاغه

۱. احمدی، مجتبی و همکاران ۱۳۸۸، از تهاجم فرهنگی تا جنگ نرم، معاونت فرهنگی اجتماعی بسیج مستضعفین، چاپ اول، تهران
۲. اسوه، خلاصه مقالات علم، دانش آموز، شهادت و ایثار موسسه فرهنگی امام حسین، تهران ۱۳۸۶
۳. بسیج اساتید، بیانیه بسیج اساتید دانشگاهها مراکز آموزش عالی استان خوزستان به مناسبت هفته دفاع مقدس ۱۳۸۶
۴. ارغندی، علی اکبر، ۱۳۸۳، پیام ایثار، مجموعه مقالات نخستین همایش پیام ایثار
۵. تیموری، احمد، ۱۳۸۶، طلایه داران نور، ناشر شهدا اندیشه با همکاری شورای تحقیقات و ستاد ایثارگران استان همدان
۶. دفاع مقدس، فصلنامه تخصصی، ۱۳۸۸، اداره کل حفظ و نشر ارزشهای دفاع مقدسی استان خوزستان، شماره هشتم تابستان ۱۳۸۸
۷. دوران افتخار، ستاد کل نیروها مسلح، بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس
۸. حاجتی، میراحمد، ۱۳۸۹ عصر امام خمینی، انتشارات بوستان کتاب چاپ پانزدهم، تهران
۹. حیدرزاده، عباس، ۱۳۸۷، انقلاب خمینی، حماسه حسینی، انتشارات اندیشه ماندگار، چاپ اول، قم
۱۰. خمینی (ره)، سیدروح اله، ۱۳۸۵، صحیفه نور، جلد ۱، تهران، چاپ دوازدهم
۱۱. خمینی (ره)، سیدروح اله، ۱۳۸۵، صحیفه نور، جلد ۶، تهران، چاپ پانزدهم
۱۲. خمینی (ره)، سیدروح اله، ۱۳۸۵، صحیفه نور، جلد ۸، تهران، چاپ پانزدهم
۱۳. خمینی (ره)، سیدروح اله، ۱۳۸۵، صحیفه نور، جلد ۹، تهران، چاپ پانزدهم
۱۴. خمینی (ره)، سیدروح اله، ۱۳۸۵، صحیفه نور، جلد ۱۰، تهران، چاپ پانزدهم
۱۵. خمینی (ره)، سیدروح اله، ۱۳۸۵، صحیفه نور جلد ۱۱، تهران، چاپ پانزدهم
۱۶. خمینی (ره)، سیدروح اله، ۱۳۸۵، صحیفه نور، جلد ۱۲، تهران، چاپ پانزدهم
۱۷. خمینی (ره)، سیدروح اله، ۱۳۸۵، صحیفه نور، جلد ۱۳، تهران، چاپ پانزدهم
۱۸. خمینی (ره)، سیدروح اله، ۱۳۸۵، صحیفه نور، جلد ۱۴، تهران، چاپ پانزدهم
۱۹. خمینی (ره)، سیدروح اله، ۱۳۸۵، صحیفه نور، جلد ۱۶، تهران، چاپ پانزدهم
۲۰. خمینی (ره)، سیدروح اله، ۱۳۸۵، صحیفه نور جلد ۱۷، تهران، چاپ پانزدهم
۲۱. خمینی (ره)، سیدروح اله، ۱۳۸۵، صحیفه نور، جلد ۱۸، تهران، چاپ پانزدهم
۲۲. خمینی (ره)، سیدروح اله، ۱۳۸۵، صحیفه نور، جلد ۱۹، تهران، چاپ پانزدهم

۲۳. سرو ، ویژه نامه بسیج و دفاع مقدس ، شماره ۱۱۸۵
۲۴. شوشتری نسب، عبدالحسین، ۱۳۸۸، **سیمای انقلاب در قرآن**، انتشارات دارالمجتبی، چاپ اول، قم
۲۵. طبری ، تاریخ طبری
۲۶. **ماهنامه نگاه** ، وزارت آموزش و پرورش - سال ۱۲ - شماره ۲۱۱
۲۷. **ماهنامه نگاه** ، وزارت آموزش و پرورش سال ۱۲ شماره ۲۱۰
۲۸. مجموعه فرمایشات مقام معظم رهبری ۱۳۸۹ **تحت عنوان حسین چه می خواست بگوید؟** مرکز مطالعات و پژوهشهای سازمان بسیج دانشجویی، آذرماه چاپ اول، تهران
۲۹. **مجموعه مقالات برگزیده همایش دانشگاه دفاع مقدس ۱۳۸۷** ، اداره کل حفظ ، نشر ارزشهای دفاع مقدس مشهد
۳۰. مرادی، حجت اله، ۱۳۸۸، **قدرت جنگ نرم**، انتشارات نشرساقی، چاپ اول، تهران
۳۱. مظفر، حسین ۱۳۸۳ **جامعه پذیری و نقش آن در درونی کردن ارزش ها**، ماهنامه تربیت شماره ۱ • مهرماه - تهران
۳۲. منصوری لاریجانی ، اسماعیل ۱۳۸۲، **تاریخ دفاع مقدس**، ناشر انتشارات خادم الرضا تهران
۳۳. نقی زاده ، علی اکبر ، ۱۳۸۶ ، **عوامل معنوی و فرهنگی دفاع مقدس جلد ۱ - باورهای دینی و امدادهای غیبی**، انتشارات مرکز تحقیقات اسلامی ، تهران
۳۴. نقی زاده علی اکبر ، ۱۳۸۶ ، **عوامل معنوی و فرهنگی دفاع مقدس جلد ۲ ارزش های اسلامی**، انتشارات مرکز تحقیقات اسلامی ، تهران
۳۵. مقاله سردار شهید حاج احمد سوداگر